У небі високо, під промінням палючим, висіла хмарочка біленька наче пух. Ні сонце весняне, ні вітер жартовливий не зводили її з улюбленого місця. Неначе приросла, та тільки щочасу міняла форму й барви і знов пишалася в блакиті весняній.

Дивуючись сьому, якось я запитала бабусю древнюю: чого бо так воно, що всі хмарки спливають, а ся собі стоїть, стоїть і не сплива?

І мудрість древняя мені так повідала:

Дитино, не дивись! Не гоже в чисто небо о півдні заглядать та хмари розбирать! Із сих хмарок біленьких та нерушних дарма було б добра якого ждать!

Сідай – то розкажу давнішню казочку, що чула від людей старих.

У пеклі сталася подія надзвичайна: Люципер чортові якомусь наказав піддати свіжих мук тому, хто жив недавно, а, живучи, страшні діла творив, і ось тепер попав на вічну оселю, на вічну покуту за гріхи свої.

І чорт узяв і розгорнув цікаву, довжезну хартію усіх його гріхів, і прочитавши раз, перегорнув той список і там промеж рядків щось пильно розглядав. І він пізнав в той мент, що з самого зачаття над грішником тим гріх неначе гніт наліг.

Не був той гріх його, про те ж повинен він за його кару вічну нести…

Бо ж за гріхи батьків не те що діти й внуки, а й правнуки ще мусять одвічати.

Так Бог сказав копись-то ще за гріх Адамів. А чорт, зухвалий чорт, роззявив губу й сміло на пекло ціле гукнув таку хулу:

– О, де ж тут, Господи, твоя довічна правда, щоб за чужу вину невинний одвічав?

І пекло на хулу озвалося луною: зареготалися чорти занужені безділлям… Від реготу здригнулись, завили, заридали, аж іскри вибухли фонтаном огняним.

І знов читає чорт, що грішник з нарождения не бачив пестощів, не відав, що єсть Бог, що правда в світі є, що люди людям браття, і ріс він, мов щеня, закинене в провалля. На ноги ще не сп’явсь, як цілий рій гріхів його оплутав так, що мозок весь йому туманом застелив, і помацки він плівсь по життьовій дорозі, і що лиш крок ступав – то гніт над ним зростав: природня темрява та праця безпросвітна та в спадщину – одвічний гріх батьків.

– Так де ж твоя, Люципере, пекельна вигадка? – він крикнув: – де гострий дотеп твій, що сквапився тепер на сього безталанця? Що холод йому й жар? темниці й муки всі? що гніт йому важкий пекельний? зневаги вщипливі моїх товаришів? Тому, хто цілий вік в ярмі тягатись мусив, тому, Люципере, і пекло не страшне!

І знов приник читач до списку життьового і дочитав, як той, кого весь вік товкли, обурився, озлився, пішов на всі злочинства і в руки суду впав і ним покаран був і тою карою, що сто смертей містила, до пекла ось попав і змучений сидить неначе спочиває від того земного минулого життя.

І чорт пошматував папір пекельний з жахом і з слізьми грішнику у ноги поклонивсь і папко закричав.

– О, бідний, бідний, бідний! Немає в мене мук, нема для тебе кар!

Злочинець здивувався. Здригнулось серце кляте, що його пожаліли вперше на віку. І небо вічнеє він тую мить побачив і крикнув так, що пекло затремтіло:

– Помилуй, Господи! Помилуй і прости!

І Бог прийняв той крик і грішника старого він воскресив, на землю знов вернув, щоб, знову живучи, подіями новими він викупив себе і других оберіг, а за гріки свої колишні проти люду, ділами милості і правди заплатив.

І Бог возсів во славі на престолі, слухняні ангели служили перед ним і праведні курили фіміами і голосно співали "алілуя", аж всі склепіння неба від співу хвилювались, молитвою гули.

А в той же самий час Люципер лютував: гриміло й тряслось од жаху пекло темне.

За милость нечувану, що чортові зовсім не до лиця, Люципер прибирав, – яку найкращу кару на винуватого накласти залюбки…

І ось він пригадав і міцною рукою тремтячого він чорта ухопив – аж з переляку той зробивсь як крейда білий – і в небо високо мов стрілку запустив. І звився білий чорт у вічную блакить, і нею зваблений змінився він, засяв, а тільки що згадав, що він таки чортяка, що небу він чужий, як і воно йому, і, милості у Бога не просивши, він миттю кинувся з гори святої вниз.

А з пекла знову люті погрози з прокльонами відкинули його і він оставсь висіти якраз по серединці: із пекла завивали прокльони невгасимі, а з вишини сміялись янголятка, сміялись праведні, що нерішучий він, що від своїх одстав на вічні віки, до других же на віки не пристав.

І чорт повис з тих днів між небом і землею і, легко висячи в повітрі, він тремтить і бачить він одразу все з двох боків: у радощах печаль, у правді кривду гидку, відраду в сумові, знесилля у борні.

Висить собі легенький, мов тая павутинка, мінливий, наче хмарка весняна.

До себе очі він то тягне, то лякає, то смуток наведе, то сміх, то лютий гнів привабить враз надією ясною і знов звевіррям душу стуманить.

І хто задивиться на постать безталанну, і хто пожалує безсмертних мук вагу – до того вдячно він повернеться і в серце зішле йому свій дар – кропне свою сльозу.

Отруйна та сльоза і серця не спокоїть. Не судить винних він і грішних не кара і праведних прихильно він не славить. Живе і не живе, вмирає й не вмира.

І все, що в світі є, він просто не приймав, думками повсякчас все в світі розбира.

А розбираючи вже годі і творити, вже годі воювать і годі щастя знать.

Так ось же не дивись, щоб л хо не спіткало.

А я ж то з хмарочки очей і не спускала.